

Varkenshoudster sluit aan bij Keten Duurzaam Varkensvlees

Van antibioticum naar probioticum

Varkenshouderij | Tekst en foto's: **Albert Bouwman**

"Ik ben nu zover dat ik geen koppelbehandeling meer hoeft te passen", vertelt varkenshoudster Tony van den Boom. Ze is aangesloten bij de Keten Duurzaam Varkensvlees, een concept om de meerwaarde van Piétrain-varkensvlees lucratief te maken.

Varkenshoudster Tony van den Boom is een eind op weg om geen antibioticum meer te gebruiken.

Het varkensbedrijf van Tony en Rob van den Boom in Erp is niet groot. "Dat is ook niet onze bedoeling", aldus Tony van den Boom. Een zeugenstal met plaats voor 200 zeugen, twee stallen met ruimte voor 750 vleesvarkens en iets verderop een voergeldstal met ruimte voor 1100 vleesvarkens, vormen het bedrijf.

Van den Boom heeft het bedrijf overgenomen van haar ouders. "Ik was van kleins af aan al gewend om tussen de varkens te leven. Het besluit om het bedrijf op termijn over te nemen, lag voor de hand."

Sprongen

In de tijd dat haar ouders het bedrijf nog runden, groeide het bedrijf in korte tijd met grote sprongen. "Dat waren andere tijden. De verdiensten van toen, heb ik nog niet meegemaakt."

Na een aantal jaar werd het Van den Boom duidelijk een andere koers te moeten varen om het bedrijfseconomisch aantrekkelijker te maken. "De zeugenhouderij van de vleesvarkenshouderij splitsen was geen optie. Met alleen de biggen van de zeugenhouderij lever je feitelijk een halfproduct. Als je die

moet leveren aan vleesvarkenshouders, ben je overgeleverd aan de grillen van de markt." Van den Boom koos ervoor om de bedrijfsstructuur niet te veranderen. "Met een gesloten bedrijf lever je uiteindelijk een eindproduct. Dat kun je altijd wel kwijt."

Niet alleen economisch gezien is een gesloten bedrijf interessanter. "Minder verplaatsing van de varkens minimaliseert de ziektedruk", aldus Van den Boom.

Duurzaam

Meer halen uit het bedrijf moest dus op een andere manier. Via via werd de Erpse varkenshoudster op de hoogte gesteld van het concept Keten Duurzaam Varkensvlees. De insteek: meer halen uit Piétrain-varkensvlees. "Biggen van dat ras leggen wij hier vanouds op. Daarmee hebben we goede ervaringen. Toch wisten ik en veel collega's het niet voor elkaar te krijgen om het luxere vlees voor een hogere prijs af te zetten."

Hans Verhoeven, initiatiefnemer van het duurzame concept, zette stappen om een hogere prijs te krijgen. Gezamenlijk met andere varkenshouders benaderde hij kleinere slachterijen, met als doel afzet aan keursla-

gers. Op die manier waren de Piétrain-varkenshouders niet afhankelijk van de grootmachten in de markt. De opzet slaagde pas echt goed toen slachterij Inkoop Oudewater een continue stroom varkens wilde afnemen.

Beren mesten

Het concept houdt echter meer in dan alleen het luxere varkensvlees te laten renderen. In samenwerking met Milieukeur werd gezocht naar mogelijkheden om het varkensvlees ook op een maatschappelijk verantwoorde wijze te produceren.

"Een van de bewegingen die destijds in de sector speelde, was om niet langer onverdoofd te castreren. Als Keten Duurzaam Varkensvlees liepen we toen al een paar stappen vooruit", vertelt Van den Boom. De aangesloten slachterij en slaggers wilden berenvlees inkopen. "Dat hield in dat ik beren ging mesten. Een grote stap", zegt de varkenshoudster glimlachend. Ze kan zich nog goed herinneren dat ze flink moest wennen aan het gedrag van de beren. "Ze zijn onrustiger. Ze dagen elkaar uit en dat leidt soms tot ongevallen. Ik heb daarvan geleerd en geef deze hokken extra afleiding door een handje stro."

Een groot voordeel van het stoppen met castreren, was het terugdringen van de ziektedruk. "Er was met deze werkwijze een ingreep minder. Dat zorgt voor minder infectiedruk en dus minder antibioticagebruik." Daarnaast heeft het mesten van beren economische voordelen. "Beren verteren het voer beter, waardoor er minder mest is. De gewijzigde voersamenstelling is prijstechnisch interessant, net zoals het terugbrengen van de hoeveelheid mest."

Ziekte-uitbraak

Van den Boom beseftte dat ze een goede weg was ingeslagen. "Het voelde nooit goed om de dieren zoveel antibioticum toe te dienen. Het terugbrengen van de infectiedruk door het stoppen met castreren, was een eerste stap."

De varkenshoudster wilde meer. Het gebruik van de nieuwe zeugenstal in 2008 versterkte dit gevoel. Met de uitbreiding van het aantal zeugen werd de infectiedruk groter en een ziekte-uitbraak was niet te voorkomen. Driekwart jaar had ze nodig om de uitbraak meester te worden. "Daarbij gebruikten we antibioticum", vertelt Van den Boom. Dit wilde de varkenshoudster niet langer. Aloude wijsheden werden toegepast. "Schone kledij, handen wassen, niet meer zomaar iemand de stallen laten inlopen. Ik wilde de ziektekiemen zo min mogelijk kans geven."

Ook gebruikte Van den Boom een ontsmettende spray voor de uiers van zeugen. "Hygiëne werd een van mijn speerpunten." Toch sprak de samenstelling van de spray en andere ontsmettingsmiddelen haar niet aan. "Zo stonden er op het ontsmettingsmiddel om de stallen mee te reinigen doodskoppen en andere symbolen die het gevaar voor mens en milieu aangaven. Dit beviel me niet." Ze maakte de switch naar probioti-

Op het bedrijf wordt gebruik gemaakt van probioticum om de stallen mee te reinigen.

cum. Dit gebruikt ze voor het reinigen van de stallen en drinkwaterleiding.

Schoner

Het gebruik van probioticum had niet alleen een persoonlijk positief effect, maar de stallen werden zichtbaar schoner. "Ik weet nog dat mijn man en ik beide een stal schoonmaakten. Tijdens een pauze vroeg mijn man of mij ook iets opviel. We kwamen beide tot de constatering dat de stallen veel schoner werden." Ook laat ze de kinderen met een gerust hart in de stallen waar de probiotica staan. "Het vorige inweek- en ontsmettingsmiddel was troep."

Het kan volgens Van den Boom niet anders dan dat dit gezonder is voor de dieren. "En als het gezonder is voor hen, dan is het ook gezonder voor mij."

Humaan

De varkenshoudster ging nog een stap verder. "Ik gebruikte Nacxel bij de gespeende biggen en bij ijzerspuiten in de kraamstallen.

Maar dat is nou net het middel dat je niet moet gebruiken." Ze legt uit dat dit antibioticum het laatste is dat humaan nog werkt. "Als de bacteriën daar ook resistent tegen worden, is er geen antibioticum meer dat werkt."

Van den Boom stopte radicaal. Nu ze al zo ver was met de hygiëne, durfde ze dat aan. "Bovendien was het staklimaat goed, een belangrijke factor voor gezonde varkens." Uiteindelijk is ze ook gestopt met de abor-tus blauw-enting bij de biggen en ent ze de ijzerinjecties naaldloos. "Dat doe ik niet bij grote varkens. Die zijn te sterk en kan ik niet vastpakken."

Alle veranderingen dragen eraan bij dat Van den Boom geen koppelbehandeling meer hoeft toe te passen. "Natuurlijk gebruik ik nog antibioticum bij individuele gevallen. Maar minderen met antibioticum is volgens mij wel de weg die we als sector moeten bewandelen. Het niet langer onderdrukken van ziektes, maar die juist voorkomen, is de enige weg vooruit." ♦

Het varkensbedrijf in Erp heeft plaats voor 200 zeugen en 750 vleesvarkens.